

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

«28» 04 2023р.

м. Київ

№ 467

Про проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Психолого-педагогічні умови формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти» на березень 2023 – січень 2028 років

Відповідно до пунктів 1.6., 1.8. Розділу I, пунктів 2.2. – 2.5., 2.7., 2.8, 2.10., 2.11. Розділу II Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 07 листопада 2000 року № 522 (зі змінами), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 26 грудня 2000 року за № 946/5167, урахуваючи пункт 1 частини першої статті 22 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», на підставі клопотання Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації Одеської обласної військової адміністрації від 01.02.2023 № 422/01-32/2-23/313, висновку науково-методичної комісії з інноваційної діяльності сектору дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), позашкільної освіти та виховання Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України від 02 лютого 2023 року (протокол № 18) та листа Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» від 16.02 2023 № 422/01-32/2-23/313, з метою обґрунтування організаційно-педагогічних умов формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти

НАКАЗУЮ:

1. Розпочати проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Психолого-педагогічні умови формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти» на базі Одеського ліцею № 7 Одеської міської ради на березень 2023 – січень 2028 років (далі – Експеримент).

2. Затвердити як такі, що додаються:

1) заявку на проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Психолого-педагогічні умови формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти» на базі Одеського ліцею № 7 Одеської міської ради на 2023 – 2028 роки;

2) програму проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Психолого-педагогічні умови формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти» на базі Одеського ліцею № 7 Одеської міської ради на березень 2023 – січень 2028 років;

3) програму I (організаційно-підготовчого) етапу проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Психолого-педагогічні умови формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти» на базі Одеського ліцею № 7 Одеської міської ради на березень 2023 – січень 2024 років.

3. Закладу загальної середньої освіти Одеському ліцею № 7 Одеської міської ради, на базі якого проводиться Експеримент, надати статус експериментального.

4. Науково-методичній комісії з інноваційної діяльності сектору дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), позашкільної освіти та виховання Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (далі – Комісія):

1) заслухати у січні 2024 року звіт про завершення I (організаційно-підготовчого) етапу проведення Експерименту (далі – звіт);

2) здійснити експертизу виконання програми I (організаційно-підготовчого) етапу проведення Експерименту (далі – експертиза);

3) звіт та висновок експертизи подати до Міністерства освіти і науки України для прийняття відповідного рішення.

5. Державній науковій установі «Інститут модернізації змісту освіти» надавати організаційну та науково-методичну допомогу Одеському ліцею № 7 Одеської міської ради, який є учасником проведення Експерименту.

6. Департаменту освіти і науки Одеської обласної військової адміністрації разом із відповідним обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти сприяти Одеському ліцею № 7 Одеської міської ради, який є учасником Експерименту, у забезпеченні необхідних умов для організації та проведення Експерименту.

7. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра з питань європейської інтеграції Кудрявця Є.

Міністр

Оксен ЛІСОВИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства
освіти і науки України

від 21 04 2023 № 467

ЗАЯВКА

**на проведення експерименту всеукраїнського рівня
за темою «Психолого-педагогічні умови формування національної
ідентичності здобувачів загальної середньої освіти» на базі Одеського
ліцею №7 Одеської міської ради
на 2023-2028 роки**

Актуальність теми дослідження.

Формування у здобувачів освіти національної ідентичності є проблемою державної ваги і національної безпеки з огляду на анексію Криму, військову агресію Росії проти України, які стали можливі через маргінальні настрої та національну невизначеність значної частини молоді з півдня і сходу України.

Виклики, перед якими стоїть наша країна, як: відстоювання власної територіальної цілісності, становлення політичної нації, зростання ролі власної причетності і відповідальності за долю України вимагають уваги до виховання підростаючого покоління та актуалізують формування у здобувачів освіти національної ідентичності як умови консолідації українського суспільства в реаліях сьогодення.

Актуальність формування національної ідентичності обумовлена необхідністю осягнення й засвоєння національно-культурних цінностей українського народу, історичної пам'яті, збереження національної аутентичності та традицій. Водночас, формування національної ідентичності має здійснюватися на основі рівноправного діалогу з усіма етносами і народами, які проживають на теренах України і спрямовуватися на згуртування української нації, створення сприятливих умов для їх розвитку. Важлива роль у цьому плані відводиться освітній діяльності закладу загальної середньої освіти, який володіє відповідними

виховними можливостями.

Про необхідність активізації уваги до формування в учнів національної ідентичності йдеться в Законах України «Про освіту», «Про культуру», «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у XX столітті», Указі Президента «Про пріоритетні заходи щодо сприяння зміцненню національної єдності та консолідації українського суспільства, підтримки ініціатив громадянськості у цій сфері», Указі Президента України №156/2018 «Про невідкладні заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та сприяння створенню єдиного культурного простору України», Постанови Верховної Ради «Про вшанування героїв АТО та вдосконалення національно-патріотичного виховання дітей та молоді»,

У зарубіжних програмах та документах ЮНЕСКО основна увага акцентується переважно на культурних здобутках (Конвенція ЮНЕСКО про значення культурної спадщини для суспільства (2005), Конвенція ЮНЕСКО про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження (2010), де пріоритетними є проблеми ідентифікації та національно-культурної ідентичності молоді у європейських країнах, вивченню культурного ресурсу та міжкультурного діалогу). Широку підтримку на теренах ЄС, здобула Програма культурної освіти, розроблена National Advisory Committee on Creative and Cultural Education (NACCCE) in England (2013), в якій основна увага приділяється вивченню традиційної і сучасної культури країни у взаємозв'язках та різних проявах.

Важливими чинниками, які впливають на процес формування національної ідентичності здобувачів освіти є з одного боку глобалізаційні процеси, а з іншого – рухи за збереження своєї аутентичності; системна криза українського суспільства, невизначеність національної ідеї, відсутність реформ і позитивних зрушень.

Серед негативних чинників у вихованні національної ідентичності здобувачів освіти варто визначити інформаційну війну та військову агресію росії по відношенню до України, де особливий акцент був зроблений на:

- російськомовному населенні, відлученому від української мови;

- перекручуванні історичних фактів та запереченні автентичності української мови та культури та самого існування нації;
- боротьбу за утвердження російської мови як другої державної та витіснення української мови з Медіа-ринку;

Усі зазначені чинники, спрямовані на нівелювання національних цінностей, виключення учнів з національно-культурного контексту, формування меншовартісної свідомості та самосвідомості по відношенню до інших культур, які борються за панівне становище на теренах України.

Формування національної ідентичності має опиратися на:

- історичну правду;
- історичну пам'ять;
- національні ідеали;
- національну гідність;
- національну самосвідомість;
- патріотизм.

Проведений аналіз наукових, методичних джерел і сучасних тенденцій, що склалися в теорії та практиці формування у здобувачів освіти національної ідентичності, виявив низку *суперечностей між*:

– об'єктивною потребою суспільства у формуванні національної ідентичності та недостатньою теоретико-методологічною обґрунтованістю її формування у здобувачів освіти;

– значним виховним потенціалом освітньої діяльності закладів загальної середньої освіти та його неефективним використанням у формуванні національної ідентичності у здобувачів освіти;

– потребою формування національної ідентичності та методичною нерозробленістю проблеми.

Отже актуальність, педагогічна значущість проблеми, виявлені суперечності та доцільність науково-практичного пошуку шляхів її вирішення зумовили вибір теми дослідження: «Психолого-педагогічні умови формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти».

Об'єкт дослідження – процес формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти.

Предмет дослідження – психолого-педагогічні умови формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність психолого-педагогічних умов формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти.

Гіпотеза дослідження полягає у припущенні, що формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти буде ефективним за умов:

по-перше, наявності *концепції* формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти, що *науково обґрунтовують* спосіб розуміння шляхів вирішеної проблеми;

по-друге, розроблення *системи* формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти, що забезпечує механізм *практичної реалізації* розробленої концепції;

по-третє, *педагогізації психологічних механізмів* формування національної ідентичності у здобувачів загальної середньої освіти;

по-четверте, створення *патріотично орієнтованого освітнього середовища* задля формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти.

Завдання дослідження:

вивчити стан розробленості проблеми формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти в теорії і практиці;

з'ясувати зміст, структуру поняття «національної ідентичності здобувачів освіти».

розробити, науково обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність концепції формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти;

проаналізувати та експериментально перевірити ефективність системи формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти;

розробити й експериментально апробувати інструментарій педагогізації психологічних механізмів формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти;

створити патріотично орієнтоване освітнє середовище задля формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти.

розробити, науково обґрунтувати критерії, показники ефективності формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти, схарактеризувати рівні та дібрати відповідний діагностичний інструментарій.

підготувати методичні рекомендації щодо формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти.

Теоретико-методологічну основу експерименту становлять:

Конституція України, Закони України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про культуру», «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті», «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» (2023 рік); Указі Президента «Про пріоритетні заходи щодо сприяння зміцненню національної єдності та консолідації українського суспільства, підтримки ініціатив громадянськості у цій сфері»; Постанови Верховної Ради «Про вшанування героїв АТО та вдосконалення національно-патріотичного виховання дітей та молоді», Постанова Кабінету Міністрів

України від 2 червня 2021 р. №579 «Про затвердження Державної цільової програми «Молодь України» на 2021-2025 роки, Концепція національного виховання, Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді (автори І. Д. Бех та К. І. Чорна, 2014 рік); Програма виховання смисложиттєвих цінностей підлітків в умовах євроінтеграційного поступу України / укл. Бех І. Д., Докукіна О. М., Журба К. О., Федоренко С. В., Шкільна І. М. Київ, 2022 року; Концепція формування у підлітків національно-культурної ідентичності у закладах загальної середньої освіти (автори Бех І. Д., Журба К. О., 2017 рік.).

До питання формування національної ідентичності зверталися філософи, психологи, педагоги. Внесок у філософське обґрунтування сутності національної ідентичності зроблено В. Андрущенком, В. Антоновичем, М. Драгомановим, В. Кременем, В. Малаховим, І. Огієнком, Г. Сковородою.

З точки зору Л. Гудкова, І. Дубова, А. Здравомислова, В. Ільїна, В. Кувалдіна, В. Ядова, національна ідентичність найбільш інтенсивно формується в умовах глобалізації, державотворення.

Представники української діаспори Канади та США Н. Іриней, О. Кульчицький, Б. Цимбалістий, М. Шлемкевич, С. Ярмусь розглядали національну ідентичність з точки зору її збереження в іншому культурному середовищі.

У психологічному дискурсі висвітлювалися різні сторони формування національної ідентичності, серед яких: проблеми патріотичного виховання, особистісної і національної ідентифікації (І. Бех), національної самосвідомості (М. Боришевський), етносоціальних уявлень (О. Васильченко), етнічної самосвідомості (Л. Дробіжева), конструювання ідентичності засобами рефлексії (Н. Висоцька).

Ідеї культурно-гуманістичної психології (О. Росинський), вчинкового осередку різних історико-культурних епох (В. Роменець).

У педагогіці окремі аспекти формування національної ідентичності досліджували Г. Ващенко, О. Вишневський, О. Губко, К. Журба, О. Захаренко, В. Євтух, Б. Ступарик.

Авторське бачення особливостей формування національної ідентичності представлено у дисертаційних дослідженнях С. Веселовського, І. Вільчинської, К. Журба, Г. Лозко, М. Обушного, Т. Потапчук.

Методологічна основа дослідження обумовлена покладеними в її основу науковими підходами (культурологічним, особистісно орієнтованим, суб'єкт-суб'єктним, компетентнісним, аксіологічним); положеннями про гуманістичну етику і мораль, погляд на людину як найвищу цінність (І. Бех, Е. Фромм), діалектичний зв'язок, взаємообумовленість і цілісність явищ та процесів у ході історії, взаємодію етносів і народів на теренах України (П. Вербицька, П. Кендзьор); положення про розвиток національної ідеї (К. Чорна), націєтворчі чинники та історичну пам'ять (Г. Філіпчук), трансформацію етнічної свідомості у національну (Т. Потапчук), взаємозв'язку Я-образу і Я-концепції з життям народу (В. Роменець), положення про національну самосвідомість, національну гідність (Г. Ващенко, Ю. Руденко), про вплив мови на формування національної ідентичності (І. Огієнко, С. Русова), формування національної ідентичності у сучасних умовах (О. Вишневський), особливості виховання здобувачів загальної середньої освіти (О. Захаренко, І. Кон, В. Сухомлинський).

Основними принципами формування національної ідентичності здобувачів освіти є:

науковість, що передбачає використання в роботі сучасних досягнень психолого-педагогічних наук;

гуманістичний, що полягає у визнанні людини найвищою цінністю, розумінні дитини, доброзичливому ставленні до неї, довірі, прийнятті дитини такою, якою вона є, зміні її поведінки через усвідомлення позитивної Я-концепції;

індивідуальний - утверджує унікальність і неповторність внутрішнього світу кожної дитини, визначає її позитивну Я-концепцію, інтереси, потреби у житті;

неперервність - характеризує процес виховання як такий, що триває протягом усього життя людини;

цілісність консолідує зусилля усіх суб'єктів виховання в одну систему;

наступність, що забезпечує передачу із покоління в покоління досвіду засвоєння національних цінностей, які є базисом виховання і розвитку особистості учня;

культуровідповідність, за яким формування національної ідентичності здійснюється відповідно до культурних умов України;

природовідповідність, тобто формування національної ідентичності у здобувачів освіти з урахуванням їх індивідуальних особливостей, темпераменту, якостей, нахилів, здібностей, вікових особливостей, природних умов, соціального оточення, народних традицій тощо;

педагогічна компетентність, що полягає у доцільному використанні педагогічних форм, методів, доборі змісту, педагогічній тактовності у процесі формування національної ідентичності;

стимулювання визначається вірою у сили і здібності дитини, її здатність досягти високих результатів, заохоченням до самоорганізації, самовиховання і самовдосконалення;

демократизація, що сприяє забезпеченню сприятливих умов для здійснення експериментальної роботи.

У процесі проведення експерименту всеукраїнського рівня планується застосовувати комплекс *методів дослідження: теоретичних* – вивчення, аналіз та узагальнення філософської, соціологічної, педагогічної і психологічної літератури з проблеми дослідження з метою визначення теоретичних основ обраної теми, вироблення науково-методичних підходів до визначення сутності й змісту основних понять, розробки і обґрунтування педагогічних умов формування у здобувачів освіти національної ідентичності; систематизація та класифікація

емпіричної інформації; методи порівняльного аналізу, інтерпретації та узагальнення фактів; моделювання; *емпіричних* – вивчення, аналіз й узагальнення методичних матеріалів з формування у здобувачів освіти національної ідентичності у освітній діяльності закладу загальної середньої освіти; *статистичних* – методи математичної статистики і обробки результатів дослідження; *моніторинг* упровадження результатів.

База дослідження: комунальний заклад освіти – Одеський ліцей № 7 Одеської міської ради.

Наукова новизна і теоретичне значення дослідження полягає в тому, що буде:

обґрунтовано педагогічні умови формування у здобувачів освіти в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти національної ідентичності (активізація діяльності педагогічного колективу, батьків, членів громадських об'єднань;

створення національно-культурного виховного середовища, спрямованого на формування національної свідомості і самосвідомості, визнання Дитини найвищою цінністю; формування національної позитивної Я-концепції дитини (реалістичний образ «Я», самооцінка, національна гідність, самоповага, самозахист, саморегуляція, самореалізація);

посилення виховного потенціалу освітньої діяльності шляхом створення і використання особистісно орієнтованої методики формування у здобувачів освіти усіх компонентів національної ідентичності;

педагогічно доцільне використання засобів мистецтва з метою виховання Я-національного;

охарактеризовано зміст та основні компоненти базових моральних цінностей національної ідентичності; визначено критерії та показники досліджуваного феномену й способи їх реалізації у здобувачів освіти;

уточнено сутність поняття «національна ідентичність» особистості, як суб'єктивне відчуття належності до українського народу, нації, прийняття його

моральних цінностей, що характеризується ототожненням і уподібненням, формуванням відповідної національної Я-концепції;

буде розроблено структурно-функціональну модель формування національної ідентичності здобувачів освіти у закладах загальної середньої освіти;

педагогізовано психологічні механізми формування національної ідентичності у здобувачів освіти;

подальшого розвитку набудуть зміст, форми і методи формування національної ідентичності здобувачів освіти у закладах загальної середньої освіти.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що буде:

впроваджено в сучасну педагогічну практику відповідну систему формування національної ідентичності у здобувачів закладу загальної середньої освіти як умови консолідації українського суспільства;

застосовано відповідний оновлений діагностичний інструментарій;

упорядковано банк технологій формування національної ідентичності здобувачів освіти закладу загальної середньої освіти;

розроблено методичні рекомендації з проблеми дослідження та впровадження їх у практику роботи закладів освіти України, розповсюдження досвіду.

Матеріали дослідження можуть бути використанні на науково-практичних семінарах, конференціях різного рівня, в системі курсової підготовки педагогічних працівників в обласних закладах післядипломної педагогічної освіти.

Строки проведення експерименту всеукраїнського рівня

2023– 2028 роки

I (організаційно-підготовчий) етап (березень 2023 – січень 2024 роки):

- проаналізувати нормативно-правові документи з проблеми дослідження;
- здійснити аналіз філософської, психологічної і педагогічної літератури з питань національної ідентичності, вивчити та узагальнити педагогічний досвід;
- з'ясувати сутність та структуру поняття «національна ідентичність»;
- теоретично обґрунтувати педагогічні умови формування у здобувачів освіти національної ідентичності;
- розробити нормативно-правове забезпечення експерименту (локальні нормативно-правові документи на рівні закладу освіти);
- сформувати тимчасові творчі колективи вчителів за темою експерименту;
- провести педагогічну та науково-методичні ради, інструктивно-методичні наради з проблеми експерименту;
- організувати інформаційно-методичне забезпечення експерименту;
- налагодити співробітництво педагогічного колективу з Інститутом проблем виховання НАПН України, науковими установами, комунальним закладом освіти «Одеська академія неперервної освіти, громадськими організаціями, які надаватимуть науково-методичну допомогу в проведенні експерименту всеукраїнського рівня;
- підбити підсумки I (організаційно-підготовчого) етапу експерименту.

II (концептуально-діагностичний) етап (лютий 2024 – січень 2025 роки):

- розробити концепцію формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти та відповідну систему формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти;
- підібрати й експериментально апробувати інструментарій педагогізації психологічних механізмів формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти;

створити патріотично орієнтоване освітнє середовище задля формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти;

розробити, науково обґрунтувати критерії, показники ефективності формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти, схарактеризувати рівні та дібрати відповідний діагностичний інструментарій;

розробити відповідне навчально-методичне забезпечення освітніх модулів за темою експерименту;

провести початкове діагностування рівня сформованості національної ідентичності здобувачів освіти на базі Одеського ліцею №7;

- підбити підсумки II (концептуально-діагностичного) етапу експерименту.

III (формувальний) етап (лютий 2025 – січень 2028 роки):

науково обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність концепції формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти та відповідної системи формування національної ідентичності здобувачів освіти як умови консолідації українського суспільства;

упорядкувати впровадження сучасних інноваційних технологій у формуванні національної ідентичності здобувачів освіти (процесуальний компонент);

практично апробувати розроблене навчально-методичне забезпечення з проблеми експерименту;

підготувати методичні рекомендації щодо формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти;

провести науково-практичні заходи для поширення досвіду педагогічного колективу з реалізації концепцію формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти;

апробувати модель виховної системи ліцею технологізованої за суттю.

провести практико-орієнтований семінар за темою «Формування національної ідентичності здобувачів освіти як умови консолідації українського суспільства»;

підбити підсумки III (формульовального) етапу експерименту.

IV (узагальнювальний) етап (лютий 2028 – грудень 2028 роки):

провести діагностування (контрольне) рівня сформованості національної ідентичності здобувачів освіти;

зіставити результати діагностування та обробити результати експерименту.
узагальнити матеріали;

визначити ефективність розробленої Концепції та відповідної системи формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти;

узагальнити основні теоретичні висновки експериментальної роботи;

апробувати методичні рекомендації з проблеми дослідження та впровадити їх у практику роботи закладів освіти України;

оприлюднити інформацію про результати експерименту, досвід роботи педагогічного колективу у фаховій пресі, засобах масової інформації, Інтернет-ресурсах тощо;

провести всеукраїнську науково-практичну конференцію за підсумками експерименту всеукраїнського рівня за темою «Психолого-педагогічні умови формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти»;

– підбити підсумки завершення експерименту .

Очікувані результати:

створення ефективної виховної системи формування національної ідентичності здобувачів освіти як умови консолідації українського суспільства, що сприяє вихованню високих моральних, культурних, національних та загальнолюдських цінностей ліцеїстів, як суб`єктів громадянського суспільства громадян України;

формування в молоді характерних рис патріота: активна підтримка і розвиток Української державності, дотримання Конституції України; виховання почуття власної причетності й відповідальності за долю України, суб'єктивного досвіду окремої людини;

дбайливе ставлення до національних багатств, рідної природи, готовність до захисту Батьківщини, пошана до історичної пам'яті, любові до рідної культури, мови, національних свят і традицій, збереження та зміцнення власного здоров'я;

консолідація зусиль суспільних інституцій у справі виховання українців нової формації;

підвищення рівня соціальної активності особистості: готовності до участі у процесах державотворення, здатності до спільного життя та співпраці у громадянському суспільстві, готовності взяти на себе відповідальність;

підвищення загального рівня політичної та правової культури;

створення банку сучасних інноваційних технологій формування національної ідентичності здобувачів освіти;

розроблені методичні рекомендації за темою експерименту.

Організаційно-кадрове забезпечення експерименту всеукраїнського рівня

Наукові керівники:

Бех Іван Дмитрович, доктор психологічних наук, дійсний член Національної академії педагогічних наук України, директор Інституту проблем виховання НАПН України.

Журба Катерина Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник лабораторії морального, громадянського та міжкультурного виховання Інституту проблем виховання НАПН України.

Науковий консультант:

Кириленко Світлана Володимирівна, кандидат педагогічних наук, начальник відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України;

Автор ідеї:

Мельник Світлана Василівна, директор Одеського ліцею №7 Одеської міської ради, заслужений працівник освіти України.

Координатор – Кіян Ольга Іванівна, кандидат педагогічних наук, завідувачка сектору експериментальної педагогіки відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» .

Виконавці:

Учасники освітнього процесу Одеського ліцею №7 Одеської міської ради:

Долгий Марія Мар'янівна, заступник директора з виховної роботи;

Саблукова Олена Володимирівна, заступник директора з навчально-виховної роботи;

Говорова Любов Валеріївна, заступник директора з навчально-виховної роботи;

Ободовська Валентина Іванівна, вчитель історії;

Гальченко Валентина Олександрівна, вчитель історії;

Ткаченко Тетяна Леонідівна, вчитель початкових класів,

Сложенко Людмила Володимирівна, вчитель початкових класів;

Атрохова Євгенія Владиславівна, вчитель української мови та літератури;

Рашковська Наталія Володимирівна, вчитель математики;

Ізондт Людмила Василівна, вчитель предмета «Захист України»;

Стекольнікова Анастасія Олександрівна, практичний психолог;

Левшова Олена Вікторівна, практичний психолог.

Наукові керівники:

доктор психологічних наук,
дійсний член Національної академії педагогічних наук України, директор Інституту проблем виховання НАПН України

Іван БЕХ

доктор педагогічних наук, професор,
провідний науковий співробітник лабораторії морального, громадянського та міжкультурного виховання Інституту проблем виховання НАПН України

Катерина ЖУРБА

Директор Одеського ліцею №7
Одеської міської ради

Світлана МЕЛЬНИК

Координатор

кандидат педагогічних наук, завідувачка сектору експериментальної педагогіки відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи Державної наукової установи «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти»

Ольга КІЯН

Підпис

Кіян О., завідувачки сектору відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи засвідчую

Начальник відділу кадрів
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

Ганна КОСАР

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки
України

«21» 04 2023 № 467

Програма

проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою
«Психолого-педагогічні умови формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти» на базі
закладу загальної середньої освіти м. Одеса
на березень 2023 – грудень 2028 років

№	Зміст роботи	Строк виконання	Очікувані результати
I (організаційно-підготовчий) етап (березень 2023 – січень 2024 роки)			
1.	Проаналізувати наукову педагогічну, психологічну й психолого-педагогічну літературу задля визначення стану проблеми дослідження, виділення актуального організаційно-педагогічного забезпечення.	Березень 2023 року	Підготувати методичні кейси з проблеми дослідження.
2.	Проаналізувати нормативно-правові документи. З'ясувати зміст і структуру поняття «національна	Березень-квітень	Створити банк даних нормативно-правових

	З'ясувати зміст і структуру поняття «національна ідентичність здобувачів освіти».	квітень 2023 року.	документів з проблеми дослідження.
3.	Створити творчі групи педагогічних працівників закладу освіти, які братимуть безпосередню участь у здійсненні експерименту всеукраїнського рівня з.	Квітень-травень 2023 року.	Видати наказ і розробити положення про функціонування творчих груп у ліцеї з метою забезпечення ефективності проведення всеукраїнського експерименту.
4.	Визначити критерії і показники готовності педагогічних працівників ліцею щодо участі в експерименті, розробити діагностичний інструментарій і провести відповідне діагностування.	Березень 2023 року.	Створити базу діагностичного інструментарію і підготувати аналітичну довідку відповідно до проведеного діагностування. Внесення змін до роботи психологічної служби ліцею.
5.	Теоретично обґрунтувати педагогічні умови формування у здобувачів освіти національної ідентичності.	Квітень-травень 2023 року.	Упорядкування понятійного апарату експерименту всеукраїнського рівня. Визначити і описати педагогічні умови.
6.	Налагодити співробітництво педагогічного колективу з Інститутом проблем виховання НАПН України, науковими установами, комунальним закладом освіти «Одеська академія неперервної освіти, громадськими організаціями, які надаватимуть науково-методичну допомогу в проведенні всеукраїнського експерименту всеукраїнського.	Квітень-червень 2023 року.	Укладання угод про співробітництво. Організація методичного супроводу щодо підвищення професійної компетентності педагогів.
7.	Провести педагогічні ради, методичні й наукові заходи для педагогічних працівників закладу	Вересень-грудень	Планування методичних заходів відповідно до завдань всеукраїнського експерименту.

	загальної середньої освіти з проблеми дослідження.	2023 року.	
8.	Підбиття підсумків I (організаційно-підготовчого) етапу експерименту всеукраїнського рівня.	Січень 2024 року.	Звіт про завершення I (організаційно-підготовчого) етапу експерименту всеукраїнського рівня.

II (концептуально-діагностичний) етап (лютий 2024 – січень 2025 роки).

1.	Розробити, науково обґрунтувати концепцію формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти.	Лютий 2024 року.	Наукове обґрунтування організаційно - педагогічних умов ефективності концепції формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти.
2.	Розробити та експериментально перевірити ефективність системи формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти.	Травень 2024 року.	Експериментальна перевірка ефективності системи формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти. Підготовка інструментарію дослідження.
3.	Розробити й експериментально апробувати інструментарій педагогізації психологічних механізмів формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти.	Квітень-травень 2024 року.	Підготовка інструментарію дослідження. Створити банк методик. Відпрацювання алгоритмізації оцінювання результатів освітньої діяльності.
4.	Створити патріотично орієнтоване освітнє середовище задля формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти.	грудень 2024 року.	Створення моделі патріотично орієнтованого освітнього середовища задля формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти.

5.	Розробити, науково обґрунтувати критерії, показники ефективності формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти, схарактеризувати рівні та дібрати відповідний діагностичний інструментарій.	Лютий-березень 2024 року.	Створення системи дослідження рівня ефективності формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти.
6.	Розробити програми й матеріали тренінгів та здійснити підготовку педагогічних працівників закладів освіти до реалізації Програми «Нова українська школа у всеукраїнській школі у поступі до цінностей».	Вересень 2024 року.	Розроблені програми, тренінги з підготовки педагогічних працівників закладів освіти до реалізації Програми «Нова українська школа у поступі до цінностей».
7.	Підбиття підсумків II (концептуально-діагностичного) етапу всеукраїнського експерименту.	Січень 2025 року.	Звіт про завершення II (концептуально-діагностичного) етапу всеукраїнського експерименту.

III (формувальний) етап (лютий 2025 року – січень 2028 року).

1.	Експериментально перевірити ефективність концепцію формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти. апробувати обґрунтовані освітні й методичні матеріали (посібники, тренінги, методичні рекомендації)	Протягом формувального етапу	Аналітична довідка з ефективності концепції формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти.
	Апробувати обґрунтовані освітні й методичні матеріали (посібники, тренінги, методичні рекомендації)	Протягом формувального етапу	Практичне використання методичних матеріалів щодо формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти

			освіти.
2.	Провести діагностування результативності функціонування організаційного і ресурсного компоненту в створенні патріотично орієнтованого освітнього середовища ліцею.	вересень 2025 – грудень 2025 роки.	Аналітичні висновки щодо ефективності моделі патріотично орієнтованого освітнього середовища задля формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти. З'ясування та аналіз результатів дослідження
3.	Апробувати модель виховної системи ліцею технологізованої за суттю.	Жовтень 2025 – лютий 2026 роки.	Створення сприятливого освітнього середовища задля формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти.
4.	Оприлюднити результати експериментальної апробації у наукових виданнях, презентувати їх у засобах масової інформації, на сайті закладу освіти.	Жовтень 2026 – березень 2027 роки.	Забезпечення реалізації змісту дослідження.
5.	Провести науково-практичні заходи для поширення досвіду педагогічного колективу з реалізації концепцію формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти.	Жовтень – листопад 2027 року.	Аналітичні висновки про ефективність реалізації концепцію формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти.
6.	Підготувати методичні рекомендації щодо формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти.	листопад 2027-грудень 2027 року.	Методичні рекомендації щодо формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти.
7.	Підбиття підсумків III (формувального) етапу	січень 2027 року.	Звіт про завершення III (формувального) етапу

всеукраїнського експерименту..		2028 р.	всеукраїнського експерименту.
IV (узагальнювальний) етап (лютий 2028 – грудень 2028 року).			
1.	Провести і зіставити діагностування (контрольне) рівня сформованості національної ідентичності здобувачів освіти.	Березень-травень 2028 року	Оформлення висновків про ефективність створених умов.
2.	Апробувати методичні рекомендації з проблеми дослідження та впровадити їх у практику роботи закладів освіти України.	Вересень 2028 року	Підготувати методичні рекомендації до оприлюднення.
3.	Поширити інформацію про результати впровадження результатів експерименту всеукраїнського рівня у фахових виданнях, засобах масової інформації, Інтернет-ресурсах тощо.	Вересень-жовтень 2028 р.	Висвітлення результатів експерименту, популяризація результатів експерименту з означеної теми.
4.	Організація та проведення всеукраїнської науково-практичної конференції за темою «Психолого-педагогічні умови формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти» на базі Одеського ліцею №7 Одеської міської ради Одеської області	листопад січень 2028 р.	Науково-практична акредитація результатів експерименту та їх популяризація.
5.	Підбити підсумки експерименту всеукраїнського рівня за темою «Психолого-педагогічні умови	Січень 2028 р.	Звіт про завершення експерименту всеукраїнського рівня, додатки до звіту

	загальної середньої освіти» на базі Одеського ліцею №7 Одеської міської ради Одеської області.		експерименту).
--	--	--	----------------

Наукові керівники:

доктор психологічних наук,
дійсний член Національної академії педагогічних наук України, директор Інституту проблем виховання НАПН України

Іван БЕХ

доктор педагогічних наук, професор,
провідний науковий співробітник лабораторії морального, громадянського та міжкультурного виховання Інституту проблем виховання НАПН України

Катерина ЖУРБА
Світлана МЕЛЬНИК

Координатор

кандидат педагогічних наук, завідувачка сектору експериментальної педагогіки відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи Державної наукової установи «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти»

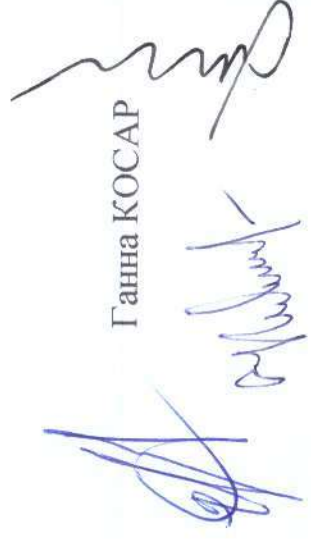
Ольга КІЯН

Підпис

Кіян О., завідувачки сектору відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи засвідчую

Начальник відділу кадрів

ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

Ганна КОСАР

ЗАТВЕРДЖЕНОНаказ Міністерства освіти і науки
України

«21» 04 2023 № 467

Програма

проведення I (організаційно-підготовчого) етапу експерименту всеукраїнського рівня за темою «Психолого-педагогічні умови формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти» на базі закладу загальної середньої освіти м. Одеса на березень 2023 – січень 2024 років

№ з/п	Зміст роботи	Строк виконання	Відповідальні	Очікувані результати
I. Організаційно-підготовчий етап (березень 2023 – січень 2024 року)				
1.	Проаналізувати наукову педагогічну, психологічну й психолого-педагогічну літературу задля визначення стану проблеми дослідження, виділення актуального організаційно-педагогічного забезпечення.	Березень 2023 року.	Адміністрація закладу освіти.	Створення методичних кейсів у закладах освіти.
2.	Проаналізувати нормативно-правові документи. З'ясувати зміст і структуру поняття «національна ідентичність здобувачів освіти».	Березень-квітень 2023 року	Адміністрація закладу освіти.	Поширення інформації про експеримент, підтримка освітянської спільноти, батьківської громади
3.	Створити творчі групи педагогічних працівників закладу освіти, які братимуть безпосередню участь у проведенні експерименту всеукраїнського рівня .	Квітень-травень 2023 року	Адміністрація закладу освіти.	Затвердження складу творчих груп за напрямками експериментальної роботи; затвердження керівників творчих груп.

	педагогічних працівників ліцею щодо участі в експерименті, розробити діагностичний інструментарій і провести відповідне діагностування.	червень 2023 року.	служба ліцею.	готовності вчителів до реалізації завдань у проведенні експерименту формування завдання для подальшої роботи над виявленими проблемами.
5.	Теоретично обґрунтувати педагогічні умови формування у здобувачів освіти національної ідентичності.	Травень-серпень 2023 року.	Творчі групи ліцею з виконання завдань експерименту.	Підготовлений теоретико-методичний аналіз за темою дослідження.
6.	Налагодити співробітництво педагогічного колективу з Інститутом проблем виховання НАПН України, науковими установами, комунальним закладом освіти «Одеська академія неперервної освіти, громадськими організаціями, які надаватимуть науково-методичну допомогу в проведенні експерименту всеукраїнського рівня.	Квітень травень 2022 року.	Адміністрація закладу освіти.	Угоди про співробітництво, науковий супровід експерименту, забезпечення діяльності щодо створення наукових розробок, участь у щорічних заходах, науково-практичних конференціях із реалізації завдань експерименту всеукраїнського рівня.
7.	Провести педагогічні ради, методичні й наукові заходи для педагогічних працівників закладу загальної середньої освіти з проблеми дослідження.	Вересень-грудень 2023 року.	Адміністрація ліцею. Керівники творчих груп.	Створення відповідних програм та прогнозованого нормативно-правового забезпечення проведення експерименту; попереднє моделювання експериментальних педагогічних умов; виокремлення актуальних проблем проведення науково-методичних заходів із педагогічним колективом ліцею.
8.	Підбиття підсумків I (організаційно-	Січень 2024 року.	Адміністрація ліцею. Керівники	Звіт про завершення I (організаційно-підготовчого)

підготовчого) етапу всеукраїнського рівня.	експерименту	творчих груп.	етапу всеукраїнського рівня.	експерименту
--	--------------	---------------	------------------------------	--------------

Наукові керівники:

доктор психологічних наук,
дійсний член Національної академії педагогічних
наук України, директор Інституту
проблем виховання НАПН України

Іван БЕХ

доктор педагогічних наук, професор,
провідний науковий співробітник лабораторії
морального, громадянського та міжкультурного
виховання Інституту проблем виховання НАПН України

Катерина ЖУРБА

Директор Одеського ліцею №7
Одеської міської ради,

Заслужений працівник освіти України

Координатор

кандидат педагогічних наук, завідувачка сектору
експериментальної педагогіки відділу
інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної
роботи Державної наукової установи
«Інститут інноваційних технологій і змісту освіти»

Світлана МЕЛЬНИК

Ольга КІЯН

Підпис

Кіян О., завідувачка сектору відділу
інноваційної діяльності та дослідно-
експериментальної роботи засвідчую

Начальник відділу кадрів
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

Ганна КОСАР